

TBMM HÜKÜMLÜ ve TUTUKLU HAKLARI ALT KOMİSYON BAŞKANLIĞINA

Hükümlü ve tutuklu Hakları Alt Komisyonu tarafından 19 Ocak 2018 tarihinde Elâzığ T Tipi Kapalı İnfaz Kurumu incelemeleri sonucunda hazırlanan taslak rapor hakkındaki muhalefet şerhim aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım

Sibel YİĞİTALP

Diyarbakır Milletvekili

OHAL ile birlikte cezaevi yönetmelikleri ile verilen sınırsız yetkiler, ne yazık ki cezaevi yönetimlerinde kişisel, keyfi tutumların gelişmesine de kaynaklık sağlamıştır. Nitekim Elazığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda bu sıkıntıların yaşandığı Tutuklu ve Hükümlü Alt Komisyonu tarafından hazırlanan taslak raporda da sunulmaktadır.

Kadın tutuklu ve hükümlülerin kaldığı bölümlerle ilgili daha önceden komisyona bildirilen başvurular da mevcuttur.

Elazığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda 2017 yılı içerisinde mahpuslara gelen sakıncalı mektup adedi 8, giden sakıncalı mektup adedi 40 ve ilgili kişilerin disiplin kuruluna sevk edildiği komisyona bildirilmiştir. Ancak bu mektupların içeriğinin ne olduğu, kime ve neye göre sakıncalı olduğu noktasında keyfi tutumların olup olmadığı bilinmemektedir. Nitekim mektup okuma komisyonun ayrıca denetlendiği bir mekanizmanın olması gerekmektedir.

Kapasitesinin üzerinde mahkûm barındıran Elazığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda kalan tutuklu ve hükümlü LGBTİ bireyleri ile yapılan görüşmede yaşadıkları sorunlar aktarılmış ancak raporda bu bireylerin yaşadığı sorunların giderilmesi için ne gibi tedbirlerin alınması gerektiği ve iyileştirilmelerin yapılması noktasında ayrıca bir öneri sunulmamıştır. Örneğin, bir başka cezaevinden nakil olanlar gelir gelmez darp edildiklerini, sözlü hakarete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Raporda da belirtildiği gibi LGBTİ bireylerinden 2 mahkûmun psikolojik sorun yaşadığı belirtilmiştir. Ancak bu mahkûmlarla ilgili kurum psikologlarının kendileri ile görüşüp görüşmediğine dair herhangi bir bilginin olmaması da bir diğer dikkat çeken noktadır. Özellikle LGBTİ bireyi olmasından kaynaklı infaz koruma memurları tarafından şiddete maruz kalmış oldukları bilinmesine rağmen buna yönelik herhangi bir girişim olmamıştır.

Kapasitesinin üzerinde bir yoğunluğa sahip olan Elazığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda 2 psikolog ve 2 sosyal çalışmacının olduğu bilgisi aktarılmıştır. 1263 mahpusun bulunduğu bu kurumda psikolog sayısı yeterli olmamaktadır. Yine kurumda çalışan psikologlarla ayrıca görüşme alınması gerekmektedir. Görüşme koşullarının hangi şartlar altında gerçekleştiği, grup çalışmalarının ne şekilde belirlendiği bilinmemektedir.

Çocuk mahpuslar infaz koruma memurları tarafından kötü muamele ve işkenceye maruz kaldıklarını belirtmelerine rağmen cezaevi yönetiminin tamamının soruşturmaya tabi tutulmaması ayrıca bu ihlalleri besleyen bir yerde olduğunu göstermektedir.

Suçta sürüklenen çocukların toplumsallaşmalarının alternatif tedbirlere gidilerek yine toplum içinde ve toplumla birlikte yapılması gerektiği uluslararası hukukun ve modern aklın gereğidir. Ülkemiz cezaevlerinde bulunan çocuk sayısı göz önüne alındığında yeni çocuk cezaevlerinin inşa edilmesi değil, alternatif tedbirlerle çocuk cezaevlerini gereksiz kılacak bir yapılanma çocuklar yararına oluşturulabilir.

Tutuklu ve hükümlülerle yapılan görüşmelerde; bir giysi sınırlamasının söz konusu olduğu, tutuklu ve hükümlülere sadece iki kazak alındığı ve ne yazık ki bu insanların üçüncü bir kıyafetlerinin olmadığı bilgisi bizimle paylaşıldı. Yine kış koşulları sebebiyle zaten çok az sayıda sağlanan kıyafetlerin yıkanması ve kurutulması sorunu da aktarılmış ancak hazırlanan raporda buna yer verilmemiştir.

Örneğin bazı koşullarda kalan tutuklu ve hükümlüler, yemeklerin iyi olmadığını ifade ettikten sonra asıl beslenme sorununu anneleriyle beraber cezaevinde kalan küçüklerin yaşadığını ifade etmişlerdir. Mesela koşulların birisinde 2 yaşında bir çocuk vardı, bir başka koşullardaki iki

anneden birinin 8-9 aylık bir bebeği, diğerinin ise 2 yaşlarında bir çocuğu vardı. Bu bebek ve çocuklar en temel insan haklarından birisi olan sağlıklı beslenme hakkına erişimde birtakım sorunlar yaşamaktadır. Annelerin çocukları için talep ettiği mama, süt vb. ihtiyaçlarının karşılanması konusunda sıkıntılar söz konusudur, başka bir deyişle çocukların beslenmelerine uygun gıda erişimi konusu çok acil çözüm beklemektedir. Şimdiye kadar bu sorunların giderilmemesi ve takibinin yapılmaması cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerini izleme ve çözüm politikaları üretme noktasındaki yetersizlikleri göstermektedir.

Diğer taraftan raporda da belirtildiği gibi; cezaevinde tutuklu ve hükümlülerin sağlığa erişimde sıkıntı yaşadıkları söylenebilir. Cezaevi kampüsü büyük, tutuklu ve hükümlü sayısı fazla ve verilmeye çalışılan sağlık hizmetleri de yetersizdir. Örneğin cezaevinde bir dış ünitesi var ancak ilgili hekim belli zamanlarda gelmektedir. Bunun yanı sıra, psikolojik rahatsızlıkları bulunan ve hastaneye gitmek isteyen tutuklu ve hükümlüler de sevk esnasında çok ciddi sıkıntılar yaşadıklarını ilgili makamlara dilekçe aracılığı ile başvuru yapmalarına rağmen, başvuruların işleme alınmaması, yetkili kurum çalışanları hakkında herhangi bir soruşturma talebinin olmaması da ayrıca yaşananları onaylayan bir cezaevi sisteminin olduğunu göstermektedir.

Bir başka dikkat çekilmesi gereken husus da, cezaevinde çalışan infaz koruma memurlarının tutumlarına ilişkin şikâyetlerdir. Bazı infaz koruma memurlarının tutuklu ve hükümlülere fiziksel ve sözlü hakaretlerde bulunduğu tarafımıza aktarılmıştır. Bununla birlikte cezaevi yönetimince söz konusu infaz koruma memurları hakkında soruşturma açıldığı yine komisyonumuza aktarılmıştır. Ancak hâlihazırda var olan birçok cezaevinde infaz koruma memurlarına dair gelen şikâyetler noktasında şimdiye kadar kaç hakkında soruşturma açıldığı bilinmemesi, emsal teşkil edecek cezai yaptırımların olmadığı da defalarca tarafımıza gelen, basına yansıyan durumlardır.

Süngerli oda olarak ifade edilen müşade odasının kullanım amacının mevzuata uygun olmadığı, tam tersine tutuklu ve hükümlüleri keyfi bir şekilde bu odalara konulduğu, bu odaların bir cezalandırma odası işlevi görmesi takip edilmesi gereken bir noktadır. Aynı şekilde odaya konulması zorunlu olan mahkûmların kontrollerinin hangi memurlar tarafından yapıldığı, profesyonel meslek elemanlarının konunun neresinde olduğu da ayrıca bilinmemektedir. Yine odalardaki kameraların yerlerinin kimler tarafından belirlendiği, şimdiye kadar yapılan şikâyetlerin hiçbir şekilde bir karşılığının olmadığı da belirtilmelidir. Özellikle süngerli oda denilen odaların hangi amaçla kullanıldığı özel olarak incelenmeli ve amaç dışında kullanılmış olması durumunda yetkili kişiler hakkında gerekli adli ve idari soruşturmalar başlatılmalıdır.

İnsan hakları ihlallerinin gerçekten etkili bir şekilde telafi edilebilmesini güvence altına almak amacıyla, yeni cezaevleri yapmak yerine, derhal etkili çözüm yollarının devreye sokulması ve Avrupa Konseyi üyesi bir devlet olarak CPT'nin gözetiminde ve cezaevlerinde işkence ve kötü muamele iddialarını araştırmasına izin verilmesi gerekir.

Cezaevlerinde insan hakkı ihlalleri ve kötü muamelelerin yaşandığı yıllardır dile getirilmesine rağmen bu komisyon çok geç kurulmuştur. Komisyonun, cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin takibini ivedilikle yapması gerekmektedir.

Hükümlü ve tutuklu Hakları Alt Komisyonu tarafından oluşturulan heyetin, 19 Ocak 2018 tarihinde Elazığ T Tipi Ceza İnfaz Kurumunda yapmış olduğu incelemeler ve görüşmeler sonucunda hazırlanan taslak rapora yukarıda değindiğim nedenler ile muhalefet ediyorum.